

GHID DE BUNE PRACTICI ÎN EDUCAȚIA PARENTALĂ

*Luminița Elena CORNEA, doctorandă, profesor
învățăământ primar, grad I, Universitatea Pedagogică
de Stat „Ion Creangă”,
Liceul Teoretic Avram Iancu, România,*

CZU: 37.018.262

Rezumat: Ghidul de bune practici conține secvențe de proiectare a ședințelor interactive de educație parentală pentru fiecare dintre cele cinci teme propuse. Prin intermediul acestui ghid am încercat să pot desfășura activități cu părinții și v-am prezentat mai în detaliu care ar fi cele mai importante teme cu care ar putea începe o educație parentală sănătoasă, corectă, care să stimuleze, să dezvolte relațiile interpersonale din mediul educațional.

Cuvinte-cheie: ghid, bune practici, educație arentală, activitate.

Abstract: The best practice guide contains sequences for designing interactive parenting sessions for each of the five proposed themes. Through this guide, I tried to be able to carry out activities with parents and I presented in more detail what would be the most important themes that could start a healthy, correct parenting education, which would stimulate and develop interpersonal relationships in the educational environment .

Keywords: guide, good practices, parental education, activity

Ghidul de bune practici elaborat reprezintă un document ce prezintă principalele activități propuse și desfășurate de mine într-o anumită perioadă școlară și este compus ca un set de ședințe interactive care evidențiază dezvoltarea relațiilor interpersonale dintre cei trei poli ai grupului clasă. Acest ghid a permis părinților clasei să participe la lecții interactive de educație parentală, prin

care să beneficieze astfel de experiența și cunoștințele acumulate de mine în cadrul unui curs de educație parentală. Mi-am dorit ca acest ghid să aducă un strop de inspirație, să dea un dram de curaj, să provoace acea schimbare în procesul de comunicarea elev-părinte. Activitatea complexă de învățare va fi transformată într-un proces plăcut, care implică laolaltă elevii, profesorii și părinții, iar școala devine un spațiu cald, prietenos, ofertant din toate punctele de vedere.

Bunele practici care au fost incluse în prezentul ghid, au vizat îmbunătățirea relațiilor interpersonale la nivelul clasei de elevi. De-a lungul carierei mele, am fost acel cadru didactic care a pledat permanent pentru dezvoltarea comunicării dintre partenerii educaționali ai claselor conduse și am încercat permanent, îmbinarea creativității cu programe inovative de învățare, cooperare, ridicând astfel standardele pentru toți elevii, părinții, indiferent de capacitate și context socio-economic.

Am pornit de la premisa că introducerea unui ghid de bune practici, cu activități interactive, reprezintă un beneficiu pentru eficientizarea procesului de comunicare profesor-elev-părinte și pentru îmbunătățirea rezultatelor elevilor, pentru îmbunătățirea relației școală-familie și implicarea părinților în activitățile școlii. Bunele practici prezentate sunt însoțite de activități relevante ce trimit către beneficii pentru elevi, profesori și părinți, dar și materiale al căror conținut ilustrează cu sfaturi, principii, temele propuse.

În urma desfășurării activităților cu părinții, am încercat ca prin această abordare a suportului parental, să mă situez într-o relație de colaborare cu părinții, întrucât copiii au nevoie de co-educație. De fapt și de drept eu nu eram acolo pentru a sprijini părinții, cât pentru a mă asigura că aceștia își exercită această funcție. Educația parentală este rezultatul unui sistem complex de relații, dintr-o perspectivă conformă cu standardele umane, e

posibil ca schimbarea părinților să nu fie rezultatul unui singur factor, ci, de exemplu, suma caracteristicilor părinților sau reflectarea voinței acestora.

Din acest motiv, m-am perceput ca un agent al schimbării adusă viziunii părinților asupra educației parentale, asupra unor noi puncte de reper în relaționarea trinomului profesor-elev-părinte, dar și asupra globalizării unei viziuni echitabile a modului de încurajare a educației parentale.

Activitatea 1. Fii un partener de încredere în relația cu propriul copil !

*Motto: „Nu vă transformați copiii în neputincioși,
făcându-le viața ușoară”*

Robert A. Heinlein

SCOP: crearea, implementarea și susținerea unui mediu prietenos pentru copil prin implicarea activă în relația cu el.

OBIECTIVE:

Până la sfârșitul acestei sesiuni părinții vor fi capabili:

- să puncteze importanța implicării și participării copilului la deciziile și activitățile care îl privesc;
- să descopere noi modalități de implicarea a copilului în diferite activități și decizii;
- să prezinte și să analizeze modul în care își implică copiii în diferite activități;
- să detalieze importanța consolidării unei relații pozitive cu copilul;

SCENARIUL DIDACTIC:

a) EVOCAREA

➤ Spargerea gheții.

Secvența 1 - Ecusonul cu blazon.

Scopul: Scopul acestei activități este de a-i ajuta pe părinți să se cunoască reciproc. Acesta este un loc bun pentru a începe procesul de conectare reciprocă și de conectare la grup.

Reguli de lucru:

- fiecare părinte își va crea propriul ecuson, pe care își va nota prenumele și își va desena blazonul personal;
- cerința a fost ca fiecare participant să deseneze blazonul personal care să conțină și elemente din care să reiasă: culoarea preferată, animalul (planta) îndrăgită, activitatea pe care o face cu mare drag, precum și mâncarea preferată;
- la final participanții își vor prezenta propriul ecuson împreună cu simbolistica blazonului;
- blazonul meu va conține și o casă șă atunci când mi-l voi prezenta voi face conexiunea cu tema propusă.

➤ Anunțarea temei și a obiectivelor

b) *REALIZAREA SENSULUI*

Se dă exemplul construirii unei case de către o echipă de muncitori în acord cu stilul și dorințele celui care va locui în ea. La fel, trebuie ținut cont și de preferințele unui copil în raport cu lucrurile care îl privesc și în care este implicat. Voi desena o casă pe care voi nota numele celor 2 parteneri.

Secvența 2 - Brainstorming părinte-copil (Ce implică această relație).

Secvența 3- Metoda Cubului.

Părinții vor fi împărțiți pe grupe și vor lucra metoda propusă:

- **DESCRIE** - un moment în care ai dovedit faptul că ești un partener de încredere în relația cu copilul tău;
- **COMPARĂ** - 2 situații contradictorii, din experiența personală, ce detaliază încrederea/neîncrederea din cadrul parteneriatului părinte-copil;

- ASOCIAZĂ temei propuse o situație amuzantă trăită sau inventată;
- ANALIZEAZĂ factorii care contribuie la consolidarea unei relații copil –părinte,bazate pe încredere reciprocă;
- APLICĂ unul din principiile de bază ale participării copilului,ce vei constata?
- ARGUMENTEAZĂ importanța participării copilului la activitățile și deciziile care îl privesc.

La final, cu ajutorul Turului galeriei, părinții își prezintă produsele.

c) REFLECȚIE

Secvența 4.

Joc „Arca lui Noe”.

Scop: identificarea persoanelor de încredere și a lucrurilor cu adevărat importante în viața lor.

Reguli de lucru:

- le voi propune un exercițiu de imaginație,vor desena o corabie,în care sunt nevoiți să se îmbarce pentru a se salva;
- le voi cere să noteze cel puțin 2 persoane de încredere pe care le-ar salva,cel puțin 3 animale care să îi însoțească, 4 obiecte utile pe care le-ar lua în corabie;
- în finalul exercițiuluiîși vor prezenta desenul argumentând alegerile.

CONCLUZII:

Oferind copiilor sarcini realizabile și care totodată sunt de real folos în familie, părinții îi pot încuraja să se implice mai des. Vor fi încântați de sentimentul de utilitate, de satisfacția unui lucru dus până la capăt și de importanța propriei opinii în luarea unei decizii. Responsabilitatea se formează în timp, dar

acest proces începe acasă, prin efectuarea unor lucruri aparent mărunte. Implicarea și participarea copilului trebuie să crească odată cu vârsta și dezvoltarea sa. Astfel, ei vor evolua și se vor forma ca adulți echilibrați, cu încredere în forțele proprii, capabili să-și asume responsabilități și să ia decizii singuri.

Activitatea 2. Comunicarea eficientă - șansa unui relații ideale

Motto: „*Cei care vorbesc mult nu spun niciodată nimic,/*
Cu cât gândim mai puțin, cu atât vorbim mai mult./
Deci, să gândim ce spunem și să spunem ce gândim.”

Seneca

SCOP: stimularea, dezvoltarea și consolidarea unei relații pozitive cu propriul copil, printr-o comunicare activă.

OBIECTIVE:

Până la sfârșitul acestei sesiuni părinții vor fi capabili:

- să întrebuințeze cu atenție cuvintele în comunicarea cu cei din jur;
- să devină mai conștienți de propriul lor stil de comunicare nonverbală;
- să conștientizeze concordanța între mesajul verbal, non-verbal și paraverbal;
- să descopere importanței ascultării ca parte a comunicării eficiente;

SCENARIUL DIDACTIC:

a) *EVOCARA*

➤ Spargerea gheții.

Secvența 1.

Voi prezenta părinților un filmuleț animat ce prezintă importanța comunicării dintre semeni. Apoi îi voi întreba dacă comunică cu propriul copil, dacă sunt mulțumiți de comunicare.

➤ Anunțarea temei și a obiectivelor.

b) *REALIZAREA SENSULUI*

Secvența 2 - Ce este comunicarea interpersonală?

Voi afișa o coală de flipchart și rog părinții să răspundă la întrebarea: „Reflecțați un moment și spuneți ce vă vine în minte atunci când vă gândiți la comunicare interpersonală?”

Discut cu părinții despre ce cred ei că este comunicarea. Notez definițiile date de aceștia.

Definiție:

Comunicarea interpersonală este un proces complex care, simplificat, presupune un emițător și un receptor care schimbă mesaje între ei.

✓ De ce avem nevoie de comunicare interpersonală?

Voi afișa o coală de flipchart și solicit părinților să răspundă la întrebarea: „De ce avem nevoie de comunicare interpersonală?”.

Voi petrece un timp discutând cu părinții despre motivele pentru care avem nevoie de comunicare interpersonală. Notez părerile expuse de aceștia.

Joc,,Foaia de hârtie”

Scop: să descopere importanța unei comunicări complete, corecte, eficiente.

Reguli de lucru:

- părinții vor primi o foaie de hârtiepe care vor executa, cu ochii închiși, sarcinile incomplete primite: să o îndoie pe jumătate, să rupă partea din stânga jos etc.
- la finalul jocului vor deschide ochii și vor constata că fiecare participant are produse diferite, deși au avut aceleași cerințe;
- se concluzionează importanța unei comunicări clare, complete, eficiente.

Voi puncta faptul că, ca și rolul de părinte, aceasta nu este o abilitate înnăscută, dar poate fi învățată. Comunicarea eficientă constituie un ingredient esențial pentru educarea copilului. Pentru a menține o relație bună cu copilul, este important ca părintele să comunice eficient cu el.

✓ De la cine am învățat să comunicăm?

Afișez o foaie de flipchart. Întreb părinții: De la cine au învățat să comunice?

Majoritatea părinților vor recunoaște, probabil, că părinții lor le-au fost primii profesori. Părinții sunt primii oameni care ne vorbesc, ne dăruiesc limbajul (cuvinte, gesturi, semne) care ne ajută să comunicăm cu ei și cu ceilalți. Ca grup, chiar aici și acum, putem să comunicăm, destul de bine între noi. Am învățat un set similar de cuvinte și definiții și am făcut inconștient unele legături referitor la semnificația anumitor gesturi.

✓ Cum comunicăm?

Voi nota răspunsurile lor și vom concluziona:

- comunicare verbală - prin cuvinte;
- comunicare paraverbală – tonul vocii, inflexiunile vocii, ritmul vorbirii;
- comunicare non-verbală – mimică, privire, gesturi, postură, proxemică, chronemică, accesorii personale.

Pentru a obține eficiență în comunicare, cele trei paliere ale comunicării trebuie să fie convergente.

Comunicarea verbală cu copilul.

„Multe dintre lucrurile de care avem nevoie pot să aștepte, copilul nu poate. E perioada în care se formează din punct de vedere fizic, când mintea i se dezvoltă. El nu înseamnă mâine; el înseamnă azi.” (Gabriela Mistral)

Cum este bine să reacționez când copilul meu are un comportament nepotrivit? Dar când trece printr-un moment greu?

Cum să comunic cu el, cum să-l ajut? Sunt întrebări pe care și le pun mulți dintre părinții de astăzi.

Voi oferi următorul exemplu: Din păcate, în ziua de azi, comunicarea deficitară este un mod de viață pentru multe familii. Dacă îi întrebăm pe unii dintre părinți „Cum comunicați cu copilul dumneavoastră?”, putem primi răspunsul: „Tot timpul îi spun ce să facă, îl întreb cum și-a petrecut ziua, dar nu îmi răspunde mereu”. În continuare, părinții sunt rugați să reflecteze asupra următoarei întrebări: „Vă regăsiți în acest exemplu?”.

✓ Credeți că este un mod de comunicare eficient?

Comunicarea nonverbală dintre părinți și copii.

Această parte a discuției este menită să ajute participanții să se gândească la metodele prin care părinții lor au comunicat cu ei nonverbal. Scopul este de a-i ajuta pe aceștia să conștientizeze cât de multă informație se transmite între părinte și copil, fără a spune vreun cuvânt. Este important ca părinții să se concentreze asupra metodelor prin care ei comunică nonverbal cu copiii lor. Răspunsul la mesajele non-verbale este la fel de important ca în cazul mesajelor exprimate verbal. Nu se poate desluși înțelesul unei priviri ursuze, al unui zâmbet larg sau al unui chip înduioșat doar prin simpla ascultare a mesajului vorbit. Expresiile comportamentale spun de multe ori mai mult decât cuvintele. Trebuie să învățăm să descifrăm ceea ce se găsește în spatele cuvintelor spuse.

Mai jos sunt prezentate câteva exemple de răspunsuri adecvate ale părinților la comportamentele non-verbale ale copiilor lor:

„Modul în care te încrunți îmi spune că nu prea ești de acord cu ce ți-am propus”.

„Când zâmbești astfel, pari foarte fericit.”

„Se pare că ești cu adevărat supărat. Vrei să vorbim despre asta?”

Comunicarea paraverbală

Comunicarea paraverbală se referă la aspectele de expresia sonoră a vocii umane.

Limbajul verbal este însoțit de aspecte care nuanțează mesajul și care, uneori, îi pot schimba chiar sensul.

Elementele de paralimbaj sunt:

- Tonul vocii - vocea care are tonalități înalte este ascuțită sau stridentă. Vocea care are tonalități joase este groasă și aspră.
- Volumul vocii – este mai ușor de controlat decât tonalitatea vocii. Se poate obține un volum adecvat prin exercițiu.
- Timbrul vocii – poate trăda atitudinile și emoțiile persoanei care vorbește. El indică faptul că sunteți fericit, furios, trist, ironic, indiferent etc. El poate modifica sensul celor spuse în mare măsură.

Joc „Schimbă vocea!”

Scop: conștientizarea importanței timbrului vocal în transmiterea mesajului din comunicare

Reguli de lucru:

- voi aduce 3 copii xerox după un fragment dintr-o carte, un ziar, o povestire (de preferință cu dialog) sau cântecel. Pe fiecare copie voi scrie câte una din următoarele: voios, trist, comic.
- solicit 3 voluntari și le înmânez o copie după fragmentul respectiv. Fiecare dintre cei 3 va trebui să citească fragmentul respectiv cu singura diferență că timbrul vocii va fi diferit. Astfel se vor folosi următoarele inflexiuni: voios, trist, comic.

La sfârșit, discutăm efectele pe care le-a avut timbrul vocii asupra mesajului.

- Dicția – este modul în care spunem sau pronunțăm cuvintele iar aceasta se face prin educație și exercițiu;
- Accentul – depinde de obicei de regiunea geografică în care trăim;
- Ritmul vorbirii – poate influența mesajul în sensul că un ritm rapid poate avea semnificația unei urgențe sau poate să-l facă de neînțeles. Un bun vorbitor va schimba frecvența vorbirii, adaptând-o la context;
- Pauzele – trebuie folosite adecvat.

✓ Abilități de ascultare. Practica abilităților.

Joc de rol, „Abilitățile de ascultare ca părinți”

Scop: conștientizarea faptului că abilitățile de ascultare pot să fie una dintre cele mai puternice unelte ale rolului de părinte.

Reguli de lucru:

- solicit unui părinte să se gândească la ceva care l-a preocupat pe copilul său de curând și să vorbească despre aceasta din punctul de vedere al copilului;
- rog părinții să completeze chestionarul „Cât de bine ascult”;
- recomand citirea „Rețetei pentru o bună ascultare”.

c) *REFLECȚIE*

Secvența 3.

Ascultarea activă implică înțelegerea a ceea ce simte și vrea să spună copilul și apoi repetarea ideilor exprimate, într-un mod care să-i dea acestuia sentimentul că e înțeles și acceptat. Ascultarea activă oferă o oglindă pentru copil, în care acesta se poate vedea mult mai clar. Cu alte cuvinte, i se oferă copilului un răspuns la ceea ce a exprimat și, prin aceasta, el va ști că a fost înțeles de către părinte. Prin ascultarea activă, putem ajuta copilul să gândească dincolo de problema care a apărut.

Voi prezenta în finalul întâlnirii concluziile „Cum să comunicăm eficient cu copilul tău”.

De-a lungul carierei mele am observat, dar am și pledat asupra unui parenting afectuos-permisiv, care oferă dragoste, disponibilitate afectivă și grade diferite de tolerare și ghidaj parental, grad scăzut de control parental, în unele cazuri. Părinții manifestă căldură și interes față de tot ceea ce face copilul, le îndeplinesc toate dorințele, cu limitele de rigoare. Prin intermediul acestui ghid am încercat să pot desfășura activități cu părinții și v-am prezentat mai în detaliu care ar fi cele mai importante teme cu care ar putea începe o educație parentală sănătoasă, corectă, care să stimuleze și să dezvolte relațiile interpersonale din mediul educațional.

Bibliografie:

1. Cucuș Constantin, *Pedagogie*, Ed. Polirom, Iași, 2002, 466 p. ISBN 973-681-063-1
2. Ivănescu Otilia, *Clasa de elevi – aspecte socio relaționale*, Universitatea din București, Master Consiliere, 1998
3. *** Ghidul Părintelui din Programul „Educație Incluzivă de Calitate”, www.qie.ro